

VERSLAG 11 maart 2014

SYMPOSIUM OPEN EN ONLINE EDUCATION 2014

Meerwaarde en impact van open en online onderwijs

Namens SURF, het ministerie van OCW, de VSNU en de Vereniging Hogescholen heet dagvoorzitter Jet de Ranitz alle bezoekers welkom op het symposium Open en Online Education. In het kader van de wereldwijde [Open Education Week](#) komen bestuurders en managers in het hoger onderwijs bijeen om te praten over open en online onderwijs. De impact hiervan is groot, zo zagen een aantal bestuurders tijdens de [studiereis](#) die SURF in 2013 organiseerde. Minister Bussemaker is overtuigd van de meerwaarde, zo stelt ze in haar [kamerbrief](#) van januari 2014. De Ranitz stelt vast dat velen nóg meer willen doen met open en online onderwijs dan nu al gebeurt.

Keynote Open leren door Erik Duval, KU Leuven

“Openheid is vaak een goed idee, want dingen blijven zelden sleets als ze open zijn.” Dat zegt keynote-spreker Erik Duval, hoogleraar computerwetenschap aan de Katholieke Universiteit Leuven. Achter de gesloten deur van een collegezaal kom je misschien weg met slecht onderwijs, maar daarbuiten niet. Duval vraagt zich af of de afbakening van leermaterialen met een open licentie wel verstandig is. Daarmee impliceer je immers dat alleen een kleine stukje internet voor het onderwijs mag worden gebruikt. Wat Duval betreft bestaat het web louter uit **open content**. “Als je niet wilt dat ik het gebruik, moet je het niet op je website zetten.”

De sfeer zit erin. Duval blijft het ene na het andere aforisme uit zijn mouw schudden. Deze is van een collega van het MITLab: “Het verschil van een innovatie moet zo groot zijn, dat je niet hoeft te meten om te weten of het uitmaakt.” Openheid op zich is geen prestatie, het gaat om de **innovatie** die je ermee bewerkstelligt.

Massive open online courses of MOOC's vindt Duval belachelijk en belangrijk tegelijkertijd. Belachelijk, omdat ze technisch gezien ouderwets zijn en pedagogisch zo mogelijk nog ouderwets, maar hij realiseert zich dat hij makkelijk praten heeft. Voor vijf zesde van de wereld is een pratende professor op postzegelformaat de enige toegankelijke vorm van hoger onderwijs. Dat maakt MOOC's wel degelijk heel belangrijk.

Zelf stimuleert hij zijn studenten al twintig jaar tot **open leren** op een maatschappelijk relevante manier, bijvoorbeeld door wiki's in te richten en blogs bij te houden. Ze voelen zich verantwoordelijk en zijn opgetogen als ze merken dat 'echte mensen', dus geen medestudenten of docenten, hun werk bekijken.

Over **open data** gaat het vandaag nauwelijks en dat is onterecht, stelt Duval. Met open data stel je studenten en anderen in staat om uit eigen motivatie iets te creëren, zoals een roosterapp. Een betere leerhouding is er niet.

Met het onderwerp **open analytics** snijdt hij een groot toekomstig probleem aan: learning analytics neemt een vlucht, maar over het eigendomsrecht van data is nog weinig vastgelegd. Ook learning analytics moet via open systemen plaatsvinden, met open sporen die voor iedereen te volgen zijn. Uiteindelijk willen studenten een diploma, denken ze in Leuven, en wellicht bij menig andere universiteit. Maar **open accreditation** is dichterbij dan gedacht. Er bestaan al een aantal initiatieven, zoals [Mozilla Open Badges](#). Binnen de IT-sector hebben een aantal grote instellingen afgesproken om elkaars badges te erkennen. Duval voorspelt dat badges daar van meer waarde zullen worden dan universiteitsdiploma's.

Slecht nieuws tenslotte voor instellingen die onlangs een dure digitale leer- en werkomgeving (DLWO) hebben ingericht: volgens Duval hebben die hun langste tijd gehad. Ze passen binnen het idee om voortdurend aparte wereldjes voor het onderwijs te creëren. Gebruik het gewoon het web. Openlijk.

Meer informatie

- [Presentatie Keynote Open leren door Erik Duval](#)
- [Video-opname Keynote Open leren door Erik Duval](#)

Twaalf sessies met good practices

Na de keynote volgden twaalf sessies met voorbeelden van open en online onderwijs in het Nederlandse hoger onderwijs. Elke sessie is uitgewerkt in een good practice:

- [Op weg naar een nieuwe strategie voor \(open\) online leren](#), Gerard Baars (Erasmus Universiteit Rotterdam)
- [Hordenloop naar open en online onderwijs](#), Wilfred Rubens & Robert Schuwer (Open Universiteit)
- [Leiden Delft Erasmus - Online onderwijs: regionale samenwerking en internationale strategie](#), Anka Mulder (TUDelft) & Simone Buitendijk (Universiteit Leiden)
- [Blended learning in de praktijk: van idee tot uitvoering](#), Robert Meijeringh (Hogeschool van Amsterdam)
- [De meerwaarde van open en online onderwijs voor het hbo](#), Frans van Kalmthout (Avans Hogeschool)

- [MOOC's als bron van inspiratie en innovatie](#), Marja Verstelle en Edwin Bakker (Universiteit Leiden)
- [Online en blended education](#), Sofia Dopper en Anke de Grefte (TUDelft)
- [Naar blended learning in onderwijs, een veranderstrategie](#), Pieter Cornelissen (Hogeschool Utrecht)
- [Stappen op weg naar open inline onderwijs](#), Pierre Gorissen (Fontys)
- [Waar zit de winst in online onderwijs?](#), Lou Smeding (Haagse Hogeschool)
- [Landelijk uitrol van een open toolkit voor implementatie van high-stakes toetsen](#), Nicolai van der Woert (Radboudumc)
- [Online onderwijs is meer dan één opgenomen colleges](#), Jeffrey van Zaalen (NTI) en Mark Visser (Studytube)

Paneldiscussie

De impact van open education op de kwaliteit van het campusonderwijs

Een scherpe Frénk van der Linden leidt de paneldiscussie (tip: vraag thuis ook eens: 'en wat is het beste argument dat je tegen jouw argument kan bedenken?'). Het panel bestaat uit Erik Duval, hoogleraar computerwetenschap aan de Katholieke Universiteit Leuven, Anka Mulder, vice-president for Education & Operations (TU Delft), Jet de Ranitz, collegevoorzitter Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten, Fred Mulder, universiteitshoogleraar Open Universiteit (UNESCO-leerstoel Open Educational Resources) en Henk Pijlman, collegevoorzitter Hanzehogeschool Groningen. Anka Mulder merkt op dat er veel is veranderd sinds de eerste keer dat ze bij dit symposium aanwezig was, drie jaar geleden. Zowel de zaal als het panel lijkt geheel overtuigd van de mogelijkheden van open en online onderwijs. Er klinkt alleen wat twijfel over het gegeven dat alles wat je online zet, altijd online blijft staan.

Wie bepaalt het tempo waarin open en online onderwijs wordt geïmplementeerd? Het CvB, meent het merendeel van het panel. Volgens De Ranitz loopt het pas als de docenten zich er hard maken. Duval komt tot de conclusie dat de studenten het tempo zouden moeten aangeven. Die stelling leidt tot de vraag of studenten 'klanten' zijn. Nee, vinden de panelleden. Pijlman: "De student is een partner in de leergemeenschap."

Van der Linden poneert de stelling dat het Nederlandse hoger onderwijs niet is ingericht voor open en online onderwijs.

Fred Mulder: "Voor online voorzie ik weinig problemen, als de regels over contacturen tenminste worden afgeschaft. Open is een ander verhaal. Het Nederlandse hoger onderwijs is niet ingericht op het volledig delen van kennis en hergebruiken van materiaal."

Vanuit de zaal klinkt het verwijt dat er te veel wordt gefocust op het overbrengen van kennis. "Er vindt ook vorming plaats in het onderwijs. Dat zie ik niet terug in open en online onderwijs." Duval schampert: "Diepzinnige gesprekken voeren met studenten bij een glas wijn? Welnee, ik sta tegenover zeshonderd man in een aula. De meest interessante interacties spelen zich soms online af."

Kun je niet meer om open en online onderwijs heen als je het beste onderwijs voor iedereen wil realiseren?

De Ranitz vindt van niet. "Je kunt Jaap van Zweden worden zonder enige online cursus te volgen." Daar staat tegenover dat er niet genoeg universiteiten zijn om de wereldbevolking van onderwijs te

voorzien. Vanuit de zaal wordt opgemerkt dat studenten vooral passend en kwalitatief hoogwaardig onderwijs nodig hebben, of dat nu online of op de campus is.

De discussie komt op het businessmodel van open en online onderwijs. Duval maakt zich weinig zorgen. “Door iets waardevols te creëren, creëer je vanzelf de noodzaak om er een businessmodel bij te zoeken.” Pijlman merkt op dat een Koreaanse universiteit een rendement van tachtig procent haalt met louter compleet online programma’s. “Het is een kwestie van tijd.” De rol van de uitgevers dan. Fred Mulder ziet nog onvoldoende wijziging in hun strategie. Dat brengt Duval tot een advies aan de zaal: “Als je aandelen hebt in uitgevers, zou ik ze verkopen.”

[Video-opname paneldiscussie De impact van open education op de kwaliteit van het campusonderwijs](#)

Overhandiging Trendrapport Open Education 2014

Namens SURF en de special interest group Open Education overhandigt Ria Jacobi het [Trendrapport Open Education 2014](#) aan Ron Minnée, Directeur Hoger Onderwijs & Studiefinancieringsbeleid bij OCW. Hij geeft aan dat het de minister van OCW oprecht spijt dat ze er niet bij kan zijn. In zijn speech legt hij er de nadruk op dat de minister niet de ambitie heeft alle onderwijsinstellingen MOOC's te laten vormgeven. Bussemaker wil instellingen stimuleren om na te denken over verschillende vormen van open en online onderwijs, die passend zijn bij het profiel van de instelling.

Minnée vindt het positief dat er naast open en online experts ook een groot aantal bestuurders aanwezig is. Hij kondigt aan dat de calls voor jaarlijks 1 miljoen euro, die de minister investeert om open en online onderwijs te stimuleren, voor het volgende studiejaar worden gepubliceerd en sluit af met de woorden: “Nu bent u aan zet.”

Beschikbaar onder de [licentie Creative Commons Naamsvermelding 3.0 Nederland](#).